

Izjava prvog zamjenika visokog predstavnika Larry Butlera i direktora MMF-a za BiH, Grahama Slacka na konferenciji za medije u vezi sa planom izmirenja stare devizne štednje u Bosni i Hercegovini

Prvi zamjenik visokog predstavnika Larry Butler

Dobro jutro svim prisutnima i želim vam se zahvaliti na vašem prisustvu. Danas je ovdje sa mnom i Graham Slack, koji je, kao što vam je poznato predstavnik MMF u Bosni i Hercegovini.

Jutros vam se obraćamo jer želimo razjasniti činjenice u vezi sa pitanjem koje ima uticaja na ukupnu ekonomsku stabilnost Bosne i Hercegovine te na mogućnost otvaranja radnih mjesta i održivi rast u predstojećem periodu.

To pitanje je pitanje stare devizne štednje.

Mediji su mnogo pisali o ovom pitanju u proteklim danima; željeli bismo da iskoristimo ovu mogućnost da naglasimo neke [ključne činjenice](#) .

- Postoji paket mjera oko poravnjanja duga. Dogovoren je 2005. godine i to je najbolji način poravnjanja u trenutnoj ekonomskoj situaciji u BiH.
- Sušta suprotnost ovome su izmjene i dopune koje je Predstavnički dom BiH usvojio u septembru koje bi

ugrozele finansijsku stabilnost zemlje, umanjile mogućnost vlasti da pruže osnovne javne usluge i NE bi rezultirale u većim isplatama vlasnicima stare devizne štednje– zato što bi sposobnost vlasti da ispune svoje finansijske obaveze bila ugrožena.

- Sporazum o poravnanju duga iz 2005. godine je dobar za građane Bosne i Hercegovina i dobar za vlasnike stare devizne štednje
- Amandmani usvojeni u septembru su loši za stanovništvo Bosne i Hercegovine i loši za vlasnike stare devizne štednje.
- Pogledajmo brojke.

Prezentacija u Powerpointu:

(Slajd br. 1)

- Izmjene i dopune predviđaju da se period otplate smanji sa 13 godina na pet; i
- Povećanje prispjele kamate u periodu od 1992. do 2006. godine sa fiksne stope od $\frac{1}{2}$ procenta na prvobitnu kamatnu stopu koju je svaka banka dala svakom pojedinom ulagaču što se, ovisno od valute, kreće između 5 i 13 posto.
- Primjenom prosječne kamate od 5%, se uvećava plaćanje kamatne stope za otprilike 1,8 milijardi KM;

(Slajde br. 2)

- Slajd broj dva pokazuje razliku između petogodišnjeg i trinaestogodišnjeg plana otplate.
- Ova mapa pokazuje potpuno jasno zašto petogodišnji rok otplate jednostavno nije održiv.
- Pogledajte pažljivo ovu mapu – država ne može otplatiti iznos između 500 miliona K i 1,2 milijarde u narednih 5 godina. (Ogromno povećanje, usput rečeno, je nastalo zbog kamata). Prosječan godišnji iznos bi bio jednak cjelokupnom državnom budžetu BiH.

(Slajd broj 3)

- Time se ukupan iznos poravnanja povećava za otprilike 4,2 milijarde KM.
- Taj iznos od 4,2 milijarde KM predstavlja otprilike 78-postotno povećanje iznosa koji BiH treba isplatiti.
- To je skoro jednako 26 posto ovogodišnjeg planiranog bruto domaćeg prihoda.

(Slajd broj 4)

- U poređenju sa susjednim zemljama, BiH ima najkraći period otplate i najvišu godišnju kamatnu stopu – a BiH ima i najmanje sposobnosti da to otplati.

(Slajd broj 5)

- Drugim riječima: 1,8 milijardi KM bi bilo dovoljno za skoro 3 godine plaće svog nastavnog osoblja i drugih osoba u obrazovnom sektoru u Bosni i Hercegovini; ili bi pokrilo sve troškove za penzije u Bosni i Hercegovini za skoro godinu.

Vlasnici stare devizne štednje navode argumente da ova sredstva moraju biti negdje dostupna, bilo u bankama ili uložena u preduzeća.

To je pogrešno. Ova sredstva su upotrijebljena tokom rata. Ona više ne postoje.

Iskreno, argumenti su zamagljeni velikom dozom sebičnosti. Svaki građanin je platio cijenu rata. Vlasnicima stare devizne štednje je ponuđeno pravično poravnanje. Mnogo građana koji su izgubili svoje domove usljed ratne štete, na primjer, su bili manje sretni.

Činjenica da je Predstavnički dom usvojio izmjene i dopune po pitanju poravnanja je već izazvala negativne reakcije. Ustvari, kao što je mnogima od vas poznato, u oktobru je investiciona banka u New York, Bear Stearns, smanjila kreditni

rejting Bosne i Hercegovine sa "odličan" na "nezadovoljavajući". To je uglavnom zbog mogućnosti da bi ove izmjene i dopune mogle biti usvojene.

Ali želim naglasiti nešto drugo. Način na koji se tretiralo ovo pitanje će poslužiti kao jasna indikacija od kog kova su i koliko su ozbiljni zakonodavci u BiH. Plan poravnanja usvojen 2005. godine je napravio put zakonodavcima da krenu dalje sa inicjativama koje će dalje poboljšati poslovno okruženje u BiH i time privući više ulaganja i otvaranja novih radnih mjesta. Odbijanje amandmana i branjenje postojećeg plana poravnanja duga će pokazati da su zakonodavci ozbiljni – podrška amandmanima, s druge strane, će pokazati odbijanje da se djeluje u okviru realističnih ograničenja.

Direktor MMF-a za BiH, Graham Slack

Izvršni odbor MMF-a je 13. oktobra zaključio konsultacije prema članu IV sa Bosnom i Hercegovinom za 2006. godinu. Glavni zaključci objavljeni su na internet stranici (<http://www.imf.org/external/np/sec/pn/2006/pn06117.htm>). Informativni dokumenti koji su korišteni u konsultacijama trenutno se prevode na lokalne jezike i biće dostupni tokom narednih sedmica. Ovi dokumenti daju opsežnu analizu ekonomske situacije i mogućnosti Bosne i Hercegovine, kao i izazova sa kojima će se suočiti novoizabrani organi vlasti, te će predstavljati osnovu za unapređenje saradnje između Bosne i Hercegovine i MMF-a.

Jedan od najznačajnijih izazova je sadašnja neizvjesnost u pogledu uslova za izmirenje unutrašnjih dugova Bosne i Hercegovine. Sve dok uslovi za izmirenje ovih dugova ne budu definirani na finansijski odgovoran način, ovo pitanje će i dalje da visi kao Demoklov mač nad cjelokupnim sektorom javnih finansija.

Postojeći zakon o staroj deviznoj štednji je u skladu sa

odlukom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Kao takav, ovaj zakon predstavlja pravedan i uravnotežen kompromis između potrebe da se izmire ova dugovanja vlasnicima stare devizne štednje i imperativa da se sačuva finansijsko zdravlje Bosne i Hercegovine. Čak i sa ovim zakonom, u narednim godinama će biti potrebna veoma stroga finansijska disciplina kako bi se osigurala održivost na dugoročnom planu.

U odnosu na sve navedene okolnosti, predloženi amandmani na zakon o staroj deviznoj štenji predstavljaju izuzetno težak izbor za zakonodavce. Ukoliko budu odobreni, ovi amandmani će gotovo udvostručiti ukupne troškove za izmirenje ovih obaveza. To će biti dobro za vlasnike stare devizne štednje, ali će zahtijevati bolno prilagođavanje svih ostalih: ako ukupna javna potrošnja ostane nepromijenjena, povećanje budžetskih sredstava za izmirenje duga deviznim štedišama znači da će biti manje sredstava za obrazovanje, socijalnu pomoć, penzije, i investicije u budućnosti. Također, ako se ukupna javna potrošnja poveća, to znači da će biti više poreza i manje ekonomskog razvoja za sve. To je neugodna realnost koju zakonodavci moraju imati na umu kada budu odlučivali o predloženim amandmanima na zakon o staroj deviznoj štednji.